

EUROPE DIRECT
Poprad

str. 3

ONKOLOGICKÝ PROFIL
SLOVENSKA - EK ZVEREJŇUJE
PRVÉ ONKOLOGICKÉ PROFILY
ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

str. 4

EURÓPSKY DEŇ 112:
ZVYŠOVANIE INFORMOVANOSTI
O JEDNOTNOM EURÓPSKOM
ČÍSLE TIESŇOVÉHO VOLANIA

EUROSPRAVODAJ

Elektronický mesačník centra Europe Direct Poprad | Február 2023

EUROFONDY PODPORILI MSP, ZAMESTNANOSŤ MILIÓNOV ĽUDÍ A VÝROBU ČISTEJ ENERGIE

V rokoch 2014 – 2020 sa z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) investovalo spolu 731 miliárd eur. Z toho 535 miliárd eur pochádzalo z fondov EÚ. Vyplyva to zo súhrnnej správy o implementácii EŠIF za rok 2022, ktorú prijala Komisia. V správe sa uvádzajú výsledky EŠIF na konci roka 2021:

- podporu získali viac ako 4 milióny malých a stredných podnikov (MSP),
- pomoc pre 55,2 milióna ľudí prostredníctvom opatrení zameraných na zamestnanosť, sociálne začlenenie alebo zručnosti a vzdelávanie,
- kapacita na výrobu energie pochádzajúcej z obnoviteľných zdrojov sa navýšila o viac ako

3 600 megawatthodín/rok a ročná spotreba primárnej energie vo verejných budovách sa znížila o 2,6 terawatthodín/rok (čo zodpovedá ročnej spotrebe elektrickej energie 720 000 domácností),

- podporu získalo 2,3 milióna projektov zameraných na poľnohospodársky sektor a vidiecke MSP, ktoré sa tak stali konkurencieschopnejšími a mohli vytvárať pracovné miesta vo vidieckych oblastiach,
- v odvetví rybolovu a akvakultúry sa zachovalo 44 000 pracovných miest a vytvorilo sa viac ako 6 000 nových pracovných miest.

EŠIF boli takisto v prvej línii podpory poskytovanej členským štátom a regiónom pri riešení pandémie COVID-19 a jej hospodárskych dôsledkov. Vzhľadom na núdzovú zdravotnú situáciu sa v politike súdržnosti zaviedla dočasná flexibilita. Členské štáty tak získali možnosť prerozdeliť nevyčerpané finančné prostriedky z fondov politiky súdržnosti do prioritných oblastí, ako sú zdravotná starostlivosť, režim skráteného pracovného času a podpora MSP. Európske štrukturálne a investičné fondy mali zásadný význam pri podpore opatrení v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie, obnovy budov a integrácie trhov ako kľúčových hnacích síl energetickej bezpečnosti EÚ. Politika súdržnosti pomohla členským štátom a regiónom čeliť energetickej chudobe a zároveň znížiť emisie skleníkových plynov a vytvoriť udržateľné pracovné miesta v stavebníctve.

KOMISIA PREDBEŽNE SCHVÁLILA ŽIADOSŤ SLOVENSKA O VYPLATENIE 709 MILIÓNOV EUR V RÁMCI MECHANIZMU NA PODPORU OBNOVY A ODOLNOSTI

Európska komisia prijala kladné predbežné posúdenie žiadosti Slovenska o platbu vo výške 709 miliónov eur vo forme grantov (bez predbežného financovania) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý je kľúčovým prvkom nástroja NextGenerationEU.

Slovensko 25. októbra 2022 predložilo Komisii žiadosť o platbu na základe dosiahnutia 14 míľnikov a dvoch cieľov, ktoré boli podľa vykonávacieho rozhodnutia rady podmienkou pre druhú splátku. Patria sem reformy a investície do obehového hospodárstva, systémov vzdelávania a zdravotnej starostlivosti, riadenia výskumných a inovačných činností, programov na prilákanie kvalifikovaných pracovníkov, ako aj do digitálneho hospodárstva, verejného obstarávania a boja proti korupcii. Táto druhá žiadosť

o platbu sa vzťahuje aj na investície zamerané na ochranu prírody a biodiverzity a na zlepšenie digitálnych zručností. Slovenské orgány spolu so žiadosťou poskytli podrobné a komplexné dôkazy, ktorými preukazujú uspokojujúce dosiahnutie 14 míľnikov a dvoch cieľov. Komisia tieto informácie dôkladne posúdila a predložila svoje kladné predbežné posúdenie žiadosti o platbu.

Slovenský Plán obnovy a odolnosti zahŕňa širokú škálu investičných a reformných opatrení rozdelených do 18 tematických komponentov. Na plán je vyčlenená podpora vo forme grantov v celkovej výške 6 miliárd eur, pričom 823 miliónov eur už bolo Slovensku vyplatených 13. októbra 2021 v rámci predbežného financovania. Po kladnom posúdení prvej žiadosti o platbu bolo Slovensku 29. júla 2022 vyplatených ďalších 399 miliónov eur.

ONKOLOGICKÝ PROFIL SLOVENSKA - EK ZVEREJŇUJE PRVÉ ONKOLOGICKÉ PROFILY ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

Komisia a OECD predstavujú prvé onkologické profily jednotlivých krajín. Profily sa uverejňujú v rámci európskeho registra nerovností v oblasti onkologických ochorení dostupného pre všetky členské štáty EÚ, Nórsko a Island. Z profilov vyplýva, že krajiny EÚ vynaložili na onkologickú starostlivosť takmer 170 miliárd eur (údaje z roku 2018). Ďalším významným zistením je, že zďaleka najčastejšou príčinou úmrtí na rakovinu zostáva rakovina pľúc. V miere úmrtnosti na rakovinu zároveň existujú veľké rozdiely medzi krajinami EÚ aj v rámci nich. Čiastočne to možno vysvetliť odlišnou mierou vystavenia rizikovým faktorom vzniku rakoviny, ale tiež rozdielom v schopnosti systémov zdravotnej starostlivosti poskytovať včasný a bezplatný prístup k včasnej diagnostike, ku kvalitnej starostlivosti o onkologických pacientov a k liečbe rakoviny. Profily ukazujú, že identifikácia výziev a výmena najlepších postupov medzi členskými štátmi môžu pomôcť pri riešení nerovností v oblasti onkologických ochorení. Profily sa zverejňujú v rámci európskeho plánu na boj proti rakovine a poukazujú na ďalšie dôležité skutočnosti:

- Rakovina, ktorá predstavuje 26 % všetkých úmrtí, je po ochoreniach obehovej sústavy druhou najčastejšou príčinou úmrtnosti v EÚ.
- Pokiaľ ide o úmrtnosť na rakovinu, medzi krajinami existujú takmer dvojnásobné

rozdiely, pričom veľké rozdiely v tomto smere existujú aj medzi pohlaviami.

- Z hľadiska úmrtnosti na rakovinu sú prítomné veľké sociálno-ekonomické nerovnosti. Tento nepomer sa dá čiastočne vysvetliť rozdielmi vo vystavení rizikovým faktorom, ako sú fajčenie, obezita, škodlivá konzumácia alkoholu alebo znečistenie ovzdušia. Rizikové faktory celkovo častejšie prevažujú u mužov a medzi skupinami s nízkymi príjmami a nízkou úrovňou vzdelania.
- Výzvy, ktorým krajiny EÚ čelia pri poskytovaní kvalitnej starostlivosti o onkologických pacientov, sa líšia. Niektoré krajiny sú dobre vybavené, no zápasia s

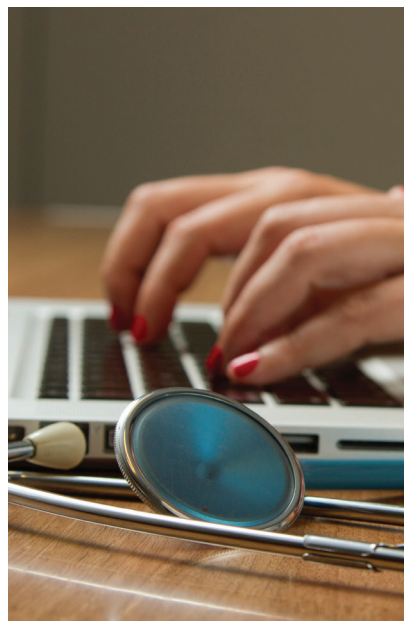

nedostatkom kvalifikovaného zdravotníckeho personálu, zatiaľ čo iné majú vysoký počet kvalifikovaných lekárov, ale chýbajú im napríklad zariadenia na rádioterapiu.

- Výdavky na prevenciu sa v posledných rokoch zvýšili. Stále však predstavujú len 3,4 % celkových výdavkov na zdravotníctvo.

Onkologický profil Slovenska:

- Výdavky na zdravotníctvo predstavovali na Slovensku v roku 2020 približne 7,2 % HDP (celoeurópsky priemer bol na úrovni 10,9 % HDP).
- Priemerná dĺžka života pri narodení bola na Slovensku v roku 2020 približne 76,9 rokov (celoeurópsky priemer bol na úrovni 80,6 rokov).
- Podiel populácie staršej ako 65 rokov bol na Slovensku

v roku 2020 približne 17,1 % (celoeurópsky priemer bol na úrovni 20,8%).

- Miera výskytu rakoviny bola na Slovensku v roku 2020 približne 596 osôb na 100 000 obyvateľov (celoeurópsky priemer bol 569 osôb na 100 000 obyvateľov).
- Úmrtnosť na rakovinu bola na Slovensku v roku 2019 približne 293 osôb na 100 000 obyvateľov (celoeurópsky priemer bol 247 osôb na 100 000 obyvateľov) a je jednou z najvyšších v celej EÚ. Slovensko je v počte úmrtí na rakovinu na 3. mieste po Chorvátsku a Maďarsku.
- Miera výskytu rakoviny na Slovensku prevyšuje priemer EÚ obzvlášť čo sa týka rakoviny prostaty, rakoviny prsníkov, rakoviny hrubého čreva a konečníka a rakoviny pľúc.
- Spotreba alkoholu na Slovensku mierne prevyšuje ostatné krajiny EÚ.
- Predčasné úmrtia spôsobené znečistením ovzdušia sú na Slovensku medzi najvyššími v rámci EÚ.
- Medzi hlavné rizikové faktory spôsobujúce rakovinu patrí na Slovensku predovšetkým fajčenie, obezita a nadváha, ktoré sa u nás vyskytujú častejšie ako je priemer EÚ.

EURÓPSKA PEŇAŽENKA DIGITÁLNEJ IDENTITY: PRVÝ SÚBOR TECHNICKÝCH NÁSTROJOV PRE PROTOTYPY

Komisia uverejnila prvú verziu spoločného súboru nástrojov EÚ na zavedenie európskej peňaženky digitálnej identity (EUDI peňaženka). Táto technická opora, ktorú vyvinuli členské štáty v úzkej spolupráci s Komisiou, bude základom na vytvorenie prototypu peňaženky, ktorá sa môže použiť na testovanie v rôznych spôsoboch použitia. Tieto nástroje doplní legislatívny

návrh dôveryhodnej a bezpečnej digitálnej identity, ktorý umožní vytvorenie spoľahlivého rámca pre digitálnu identifikáciu a autentifikáciu na základe spoločných noriem v celej EÚ. Jeho cieľom je zabezpečiť vysokú dôveru v digitálne transakcie v Európe. Členské štáty a Európska komisia budú priebežne aktualizovať súbor nástrojov. Komisia zároveň

podporuje aj pilotné projekty v rámci digitálneho programu so spolufinancovaním do výšky 50 miliónov eur na riešenie prípadov využívania peňaženky vrátane mobilného vodičského preukazu, elektronického zdravotníctva, platieb a vzdelávania/odborných kvalifikácií. Tieto pilotné projekty by mali začať v prvej polovici tohto roka.

EURÓPSKY DEŇ 112: ZVYŠOVANIE INFORMOVANOSTI O JEDNOTNOM EURÓPSKOM ČÍSLE TIESŇOVÉHO VOLANIA

1. februára sme si pripomenuli každoročný Európsky deň čísla 112, ktorý bude venovaný zvyšovaniu informovanosti o jednotnom tiesňovom čísle 112 v EÚ a uznaniu práce všetkých, ktorí prispievajú k fungovaniu tiesňových služieb. V prípade núdzovej situácie sa občania môžu dostať k miestnym tiesňovým službám z ktoréhokolvek miesta v EÚ s použitím rovnakého čísla – 112. V decembri 2022 Komisia navrhla nové opatrenia na zlepšenie prístupu k tiesňovým službám v celej EÚ, v ktorých vyzýva členské štáty, aby modernizovali svoje strediská tiesňového volania v súlade s najnovším technologickým vývojom a zlepšili informácie o polohe volajúceho, prístup pre koncových používateľov so zdravotným postihnutím a smerovanie tiesňovej komunikácie

do najvhodnejších stredísk tiesňového volania. Členské štáty majú takisto spolupracovať s Komisiou na vymedzení spoločných požiadaviek na interoperabilitu pre aplikácie núdzovej komunikácie. Komisia priebežne monitoruje zavedenie čísla tiesňového volania 112 v členských štátoch prostredníctvom pravidelného podávania správ. Podľa najnovšej správy predstavovali volania na jednotné európske číslo tiesňového volania 112 v roku 2021 približne 56 % všetkých tiesňových volaní. Celkovo sa počet volaní na číslo 112 v porovnaní s rokom 2019 zvýšil o 3 % na 153 miliónov. Celkový počet tiesňových volaní vrátane tiesňových volaní na národné čísla tiesňového volania, zostal stabilný na úrovni 270 miliónov.

EUROSPRAVODAJ – Elektronický mesačník Informačného centra Europe Direct Poprad.

Vydavateľ: Informačné centrum Europe Direct Poprad. Adresa: Hviezdoslavova 24, 058 01 Poprad.

Texty článkov: Európska únia, EURACTIV. Spolufinancované z rozpočtu EÚ.

Pre použitie obrázka uvedeného v tomto dokumente je potrebné kontaktovať autora obrázka.

© EDIC Poprad, EÚ, 2023

Ďakujeme Vám za čas, ktorý Ste venovali čítaniu Eurospravodaja, veríme, že Vás zaujal.

Vaše pripomienky, návrhy a otázky uvítame na europedirect@europedirectpp.eu.